

14. BÖLÜM

İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ahmet KARABULUT¹

GİRİŞ

Türkçe öğretimi, birçok farklı uzmanlık alanında yürütülmektedir. Bu alanlar: ana dil eğitimi, iki dillilere Türkçe eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi ve Türk soylulara Türkçe öğretimi olmak üzere dört başlıkta ele alınabilir. Bu alt kavramlar, öğretim ve hedef kitle farklılıklarından dolayı ayrıştırılmış ve her bir kavram Türkçe öğretimi çatısında bir uzmanlık dalı olarak belirgin öğretim özelliklerine sahip olmuştur. Nitekim ana dili Türkçe olup bulunduğu coğrafyadaki eğitim kurumlarında ana dili ile eğitim alan kişilere farklı; ana dili Türkçe olup yurtdışında yaşayan ve iki dilli diye tanımladığımız bireylere ise ana dil eğitiminden farklı bir tarzda eğitim- öğretimin yapılması kaçınılmazdır. Türkçe öğretimi, dil becerileri olarak ele alınan dinleme, okuma, konuşma, yazma ve dilbilgisi alanlarını kapsamakta ve bu alanlarda verilen eğitim- öğretim faaliyetlerinin amaç ve kazanımlarına ulaşp ulaşamadığının belirlenmesi ise en az bu alanın eğitimi kadar büyük bir önem arz etmektedir. İşte bu noktada devreye eğitimde ölçme ve değerlendirme kavramları girmekte, eğitim programlarında her disiplinin ölçme ve değerlendirme yaklaşımı ise değişkenlik arz etmektedir.

Eğitim ve öğretim, içinde birçok kavramı barındıran bir süreçtir. Bu süreçte, ölçme ve değerlendirme kavramları en sık karşılaşılan kavramlar arasında yer almaktadır. Ölçme, bir nesnenin ya da niteliğin yapılan gözlem sonucuna göre sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesi olarak tanımlanmaktadır (Göçer, 2014; Turgut, 1977). Değerlendirme ise yapılan ölçme işleminden sonra bir karara varma, yargıya ulaşma işlemi olarak tanımlanmaktadır (Özçelik, 2011; Gürbüz, 2016). Eğitimde değerlendirme işlemi, ölçme işleminin sonuçlarının bir ölçüt yar-

¹ Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

İki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğretimlerine yönelik olarak hazırlanan MEB tarafından 2018 yılında yayımlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı incelendiğinde, dersin akademik bir tutumdan ziyade Türkçeye ve Türk kültürünün aktarımına odaklandığı dolayısıyla programda da belirtildiği üzere ölçme faaliyetlerinden çok öğrencilerin gelişimlerinin takip edilmesine yönelik değerlendirme çalışmalarına yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Yapılan bu çalışmada, iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğretimi dersine yönelik hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Programı esas alınmış ve programın ‘ölçme ve değerlendirme’ kısmında ele alınan değerlendirme uygulamaları açıklanarak örneklerle desteklenmiştir.

KAYNAKLAR

- Achmet, İ. K. (2005). *Yunanistan'da (Batı Trakya'da) İki Dilli Eğitim Veren Azınlık Okullarında Türkçe ve Yunanca Öğretim Gören Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi.) Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 186054).
- Alicı, D. (2010). Öğrenci performansının değerlendirilmesine kullanılan diğer araç ve yöntemler (s.127-168). (Ed: S. Tekindal) *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, Z. & Bıçak, B. (2012). *Geleneksel- tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Başol, G. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Bilican Demir, S. & Yıldırım, Ö. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 457-473.
- Birgin, O. & Küçük, M. (2012). Alternatif ölçme- değerlendirme araç ve yöntemleri (s. 159-220). (Ed: M. Küçük & Y. Geçit), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Boylu, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma*. (Doktora Tezi.) Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 542435).
- Çuhadaroğlu, E. & Yılmaz, K. (2007). Sınıf içi gözlem araç ve teknikleri: kavramsal bir çözümleme. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 77-97.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul, Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan Kahtalı, B. ve Çelik, Ş. (2020). 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme ile Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanma düzeyleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 237-244.
- Gedik, E. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. (Yüksek Lisans Tezi.) Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 458489).
- Göçer, A. (2014). *Süreç (performans) ve sonuç (ürün) değerlendirme yöntem ve araçlarıyla Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi
- Göçer, A. (2019). Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin işlevselliğine etki eden önemli bir uygulama tekniği olarak geribildirim kullanımı. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 111-126.
- Gümüş, B. (1976). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Kalite Matbaası.

- Gürbüz, R. (2016). *İki dilli öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirmede merkezi sınavlar: Hollanda örneği*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 436910).
- Güzel, A. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara, Akçağ Yayınları.
- İnce, B. (2011). Yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dilleri Türkçede yaşadıkları anlatım sorunları: Fransa örneği. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 287806)
- Kan, A. (2006). Ölçme araçlarında bulunması gereken nitelikler (s. 87-138). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (Ed: H. Atılğan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karabulut, A. (2020). *Süreçsel modele dayalı etkinliklerin 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi: Karma yöntem çalışması*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 628700).
- Karaca, E. (2008). Ölçme ve değerlendirme temel kavramlar (s. 1-36). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (Ed: S. Erkan & M. Gömleksiz). Ankara: Nobel Yayınları.
- Keray Dinçel, B. (2016). *Türkçe öğretmenlerinin anlama becerilerinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşleri*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 419367).
- Kutlu, Ö., Doğan, C. & Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve değerlendirme- performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kuyumcu, A. & Erdoğan, T. (2007). Öğrencilerimizi değerlendirme sürecine katalım: öz ve akran değerlendirme. *İlköğretmen*, 13, 10-11.
- MEB, (2018). *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB, (2019). *Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB, (2020). *Türkçe dersi öğretmen rehber kitapçığı*. Ankara: Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Omar, M. (2016). Öğretmen ve öğrenci gözü ile soydaş iki dillilere Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme (Arapça ve Türkçe bilen Kerkük Türkmenleri örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 431337).
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 45, Spring III, , 279-290.
- Özçelik, D. A. (2011). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sezer, S. (2005). Öğrencinin akademik başarısının belirlenmesinde tamamlayıcı değerlendirme aracı olarak rubrik kullanımı üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 72-84.
- Şahin, M. (2019). *Görev temelli dil öğretim yönteminin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 573478).
- Şen, Ü. (2011). *Belçika'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeye yönelik tutumları ve yazma becerileri*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 310796).
- Tan, Ş. (2008). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme KPSS el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turgut, M. F. (1977). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Nüve.